

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 150/2023-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Dudíťa (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JAKUBČO, spol. s r. o., Horné záhrady 2, Banská Bystrica, IČO 50 570 897, konajúcou prostredníctvom advokáta a konateľa JUDr. Jaroslava Jakubča, PhD., proti rozsudku Okresného súdu Lučenec č. k. 8 C 243/2015 zo 14. marca 2019, rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 12 Co 162/2019 zo 17. decembra 2020 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9 Cdo 248/2021 z 30. júna 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. októbra 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základných práv podľa čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 2 a 3 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“) č. k. 8 C 243/2015 zo 14. marca 2019 (ďalej len „napadnutý rozsudok okresného súdu“), rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 12 Co 162/2019 zo 17. decembra 2020 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 9 Cdo 248/2021 z 30. júna 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“). Sťažovateľ navrhuje zrušenie napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov a vrátenie veci krajskému súdu na ďalšie konanie, zároveň žiada priznať finančné zadostučinenie vo výške 50 000 eur od najvyššieho súdu a krajského súdu. Zároveň z dôvodu iniciovania exekučného konania žiada sťažovateľ o odklad vykonateľnosti napadnutých rozhodnutí.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že predávajúci uzatvoril s kupujúcim zmluvu o prevode vlastníckeho práva k bytu (ďalej aj „kúpna zmluva“), kúpna cena bola dohodnutá na sumu 30 000 eur. Sťažovateľ ako advokát na základe plnej moci podpísal kúpnu zmluvu v mene predávajúceho a prevzal od kupujúceho kúpnu cenu. Príslušná správa katastra zamietla návrh na vklad vlastníckeho práva, na základe znaleckého posudku vypracovaného Ústavom súdneho inžinierstva bola spochybnená pravosť podpisu predávajúceho na plnej moci pre sťažovateľa, ktorý z tohto dôvodu nebol oprávnený na podpis kúpnej zmluvy. Následne kupujúci podal na okresnom súde žalobu o zaplatenie finančnej sumy 30 000 eur z titulu vrátenia kúpnej ceny, za žalovaného v 1. rade označil sťažovateľa, za žalovaného v 2. rade predávajúceho, teda vlastníka prevádzanej nehnuteľnosti.

3. Okresný súd napadnutým rozsudkom uložil sťažovateľovi zaplatiť v prospech žalobcu žalovanú sumu. Ustálil, že sťažovateľ sa bezdôvodne obohatil na úrok žalobcu, keďže konal na základe neplatnej plnej moci. Zmluva o prevode vlastníckeho práva k bytu bola neplatná pre nemožnosť plnenia v zmysle § 37 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), žalobcovi vznikol nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia proti sťažovateľovi podľa § 457 Občianskeho zákonníka.

4. Okresný súd z vykonaného dokazovania vyvodil, že sťažovateľ od žalobcu prevzal kúpnu cenu, ale neodovzdal ju žalovanému v 2. rade. Sťažovateľ tvrdil, že kúpnu cenu odovzdal otcovi žalovaného v 2. rade, čo preukazoval svedeckou výpoveďou svojho zamestnanca. To nepotvrdila svedkyňa matka žalovaného v 2. rade, znaleckým dokazovaním bola spochybnená pravosť podpisu otca žalovaného v 2. rade na výdavkovom doklade vystavenom sťažovateľom. Rovnakým znaleckým posudkom bolo konštatované, že je pravdepodobné, že žalovaný v 2. rade podpísal plnú moc, na základe ktorej sťažovateľ podpísal kúpnu zmluvu, s tým, že vzhľadom na malý rozsah rukou písaných znakov a na výraznú variačnú šírku niektorých rukopisných znakov nebolo možné posúdiť, či prípadná závislosť od psychotropných a omamných látok mohla mať vplyv na podpisy žalovaného v 2. rade. Okresný súd uzavrel, že z vykonaných dôkazov vyplynulo, že sťažovateľ neodovzdal kúpnu cenu otcovi žalovaného v 2. rade. Návrhy na vykonanie ďalších dôkazov okresný súd zamietol s odôvodnením, že by neviedli k zmene skutkového, resp. právneho stavu.

5. Na odvolanie sťažovateľa krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu ako vecne správny, avšak z iných dôvodov. Kúpna zmluva bola podľa jeho názoru absolútne neplatná podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka pre absenciu vôle žalovaného v 2. rade previesť vlastnícke právo k bytu. Krajský súd potvrdil, že nie je nutné vykonať vo veci ďalšie dokazovanie na odstránenie pochybností o pravosti podpisu žalovaného v 2. rade na plnej moci pre sťažovateľa, sťažovateľ nepreukázal vyplatenie kúpnej ceny otcovi žalovaného v 2. rade a nebola preukázaná ani vôľa žalovaného v 2. rade scudzit' predmetnú nehnuteľnosť, opačný záver, v zmysle ktorého by žalovaný v 2. rade následne popieral vôľu previesť dotknutú nehnuteľnosť za protihodnotu, nebol rozumným ani logickým.

6. K námietkam sťažovateľa o neakceptovaní žiadosti o odročenie súdneho pojednávania z dôvodu zvolenia si nového právneho zástupcu jeden deň pred nariadeným pojednávaním krajský súd uviedol, že bolo vecou sťažovateľa, aby si otázku svojho právneho zastúpenia vyriešil včas. Pôvodný právny zástupca plnú moc vypovedal takmer mesiac pred termínom nariadeného pojednávania, nešlo teda o nepredvídateľnú ani neodvratiteľnú okolnosť, pre ktorú by bolo potrebné

odročiť nariadené pojednávanie, s poukazom na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 78/2010 a 6 Cdo 75/2012.

7. Rozsudok krajského súdu sťažovateľ napadol dovolaním, ktorého prípustnosť uplatnil podľa § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ako aj podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

8. Dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP dôvodil nesprávnym vyhodnotením svojej žiadosti o odročenie pojednávania z dôvodu ustanovenia nového právneho zástupcu a nezachovania zákonnej lehoty na prípravu na pojednávanie, nevykonaním navrhovaných dôkazov. Poukázal na potrebu nariadenia kontrolného znaleckého posudku z dôvodu, že dva znalecké posudky predložené v konaní si odporujú, spochybnil osobu znalkyne, ktorá osobne kontaktovala právneho zástupcu a matku žalovaného v 2. rade na účely zabezpečenia porovnávacieho materiálu. Sťažovateľ namietal aj nedostatok odôvodnenia a arbitrárnosť rozhodnutí súdov nižších stupňov. Odvolací súd neuviedol, na základe čoho vyvodil neplatnosť kúpnej zmluvy, neidentifikoval pochybnosti o vierohodnosti svedkyne – matky žalovaného v 2. rade ako jeho rodinnej príslušníčky ani samotného žalovaného v 2. rade, ktorý je stranou sporu a nachádza sa vo výkone trestu odňatia slobody za závažnú trestnú činnosť.

9. Dovolanie podané v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP bolo zdôvodnené tým, že okolnosť prevzatia kúpnej ceny sťažovateľom má vplyv len na určenie platobného miesta, medzi žalobcom a sťažovateľom neexistoval žiaden hmotnoprávny vzťah, sťažovateľ nebol pasívne vecne legitimovaný v spore. Konajúce súdy sa podľa sťažovateľa nezaoberali otázkou platnosti plnej moci a právnym vzťahom medzi žalobcom a sťažovateľom, k čomu poukázal aj na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5MCdo 9/2008 v súvislosti s odklonom odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

10. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo dovolanie sťažovateľa odmietnuté, a to v časti namietajúcej vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné [§ 447 písm. c) CSP], a v časti namietajúcej nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolacie dôvody nie sú vymedzené zákonným spôsobom [§ 447 písm. f) CSP].

11. Najvyšší súd k námietke sťažovateľa o nevyhovení jeho žiadosti o odročenie pojednávania uviedol, že sťažovateľ žiadal o odročenie pojednávania z dôvodu práceneschopnosti, jeho žiadosť bola súdu doručená až po vykonanom pojednávaní, preto o nej súd nemohol rozhodnúť pred pojednávaním, pričom sťažovateľovi nič nebránilo oznámiť súdu svoju práceneschopnosť už pred pojednávaním a dodatočne o tom doručiť potvrdenie. K zvoleniu si nového právneho zástupcu bezprostredne pred nariadeným pojednávaním uviedol, že k vypovedaniu plnomocenstva pôvodného právneho zástupcu došlo takmer mesiac pred termínom pojednávania, sťažovateľ si objektívne mohol zvoliť právneho zástupcu tak, aby bola zachovaná zákonná lehota na prípravu. Okrem toho sťažovateľ nešpecifikoval, akým spôsobom mu bola odňatá možnosť konať pred súdom s dopadom na výsledok samotného konania.

12. K tvrdenému nevykonaniu dôkazov navrhovaných sťažovateľom najvyšší súd uviedol, že zo súdneho spisu nevyplývalo, že by dokazovanie trpelo závažnými deficitmi (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), prípadne že prijaté skutkové závery konajúcich súdov sú svojvoľné, neudržateľné alebo v zrejmom omyle

a popierajúce zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Okresný súd v bode 60 svojho rozsudku uviedol, z akého dôvodu už ďalšie dôkazy nevykoná, odvolacím súdom bol tento záver potvrdený, odvolací súd sa navyše vysporiadal aj s dôvodom, prečo nevzal do úvahy v odvolacom konaní predložené čestné vyhlásenie ďalšieho svedka.

13. Dovolací súd konštatoval, že z rozsudku odvolacieho súdu (bod 24) jasne vyplýva, že záver o absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy pre absenciu náležitosti podpisu žalovaného v 2. rade bol prijatý na základe úvahy o vyhodnotení všetkých dôkazov a okolností, ktoré z nich vyšli v konaní najavo v ich vzájomnej súvislosti, keď správne vychádzal z toho, že žiaden dôkaz nemá predpísanú legálnu silu. Už súd prvej inštancie považoval za preukázanú skutkovú okolnosť, že na výdavkovom doklade, ktorým mal otec žalovaného v 2. rade kúpnu cenu za byt prevziať od sťažovateľa, nie je skutočný podpis otca žalovaného v 2. rade, a to v zmysle záverov znaleckého posudku súdom ustanovenej znalkyne, ktorá spochybnila pravosť tohto podpisu. Táto skutočnosť v spojení s výsledkami výsluchu svedkyne matky žalovaného v 2. rade a žalovaného v 2. rade, ako aj listinného dôkazu znaleckého posudku Ústavu súdneho inžinierstva odvolací súd viedla k prijatiu záveru, že na plnej moci nie je podpis žalovaného v 2. rade. V tomto smere nie sú podstatné len priame dôkazy o určitej skutkovej okolnosti, odvolací súd nemohol nechať bez povšimnutia aj následné okolnosti po udelení vadnej plnej moci, ktoré nepriamym spôsobom dokazovali priebeh predchádzajúceho skutkového deja a skutočnú vôľu žalovaného v 2. rade. Zároveň z výsluchu súdnej znalkyne vykonaného na súde prvej inštancie vyplynulo, že pokiaľ ide o podpis žalovaného v 2. rade na plnej moci, jej záver je potrebné interpretovať v zmysle, že sa nedá určiť, či to bol jeho podpis alebo nie. Aj z tohto pohľadu boli potom podstatné ostatné preukázané okolnosti vyplývajúce z vykonaných dôkazov, ktoré odvolací súd zohľadnil. Prijaté závery tak v týchto súvislostiach nebolo možné hodnotiť ako odporujúce výsledkom vykonaného dokazovania či rozporné so zásadou voľného hodnotenia dôkazov. Vykonané dôkazy vo vzájomnej súvislosti preukazovali, že u žalovaného v 2. rade absentovala skutočná vôľa byt predať, že otec žalovaného v 2. rade nepodpísal výdavkový doklad, a zároveň spochybnili tvrdenia sťažovateľa, že žalovaný v 2. rade podpísal plnú moc. V konaní neboli predložené dva znalecké posudky, ktoré by si odporovali, keďže znalecký posudok Ústavu súdneho inžinierstva bol vypracovaný vo vkladovom konaní a v konaní pred súdom išlo o listinný dôkaz. Spochybenie pravdivosti svedeckej výpovede nemožno založiť iba na príbuzenskom vzťahu, resp. na tom, že ide o stranu sporu, sťažovateľ iné objektívne okolnosti spochybňujúce pravdivosť výpovedí ani neprodukoval. Ich výpovede súdy vyhodnotili s ďalšími vykonanými dôkazmi v ich vzájomnej súvislosti. K možnej zaujatosti znalca dovolací súd uviedol, že jeho zaujatosť nebola sťažovateľom namietaná, pričom okolnosti, ktoré sťažovateľ uvádza ani nemôžu založiť konkrétne pochybnosti o jeho zaujatosti, znalec uviedol, že sa mu ani nepodarilo zabezpečiť ďalšie porovnávacie materiály.

14. K námietke o nedostatočnom odôvodnení rozsudkov súdov nižších inštancií, zmätočnosti a ich vnútornej rozpornosti dovolací súd uviedol, že konajúce súdy celkom jasne a zrozumiteľne uviedli, z akých dôkazov vyplynul záver o absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy, pričom odvolací súd spresnil dôvod neplatnosti podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, za preukázanú považoval skutkovú okolnosť, že na plnej moci nejde o podpis žalovaného v 2. rade, a poukázal na výsledky vykonaného dokazovania (znalecký posudok Ústavu súdneho inžinierstva, výsluch strán, svedkov, znalecký posudok v časti spochybňujúcej podpis otca žalovaného v 2. rade), ktoré vo vzájomnej súvislosti preukazovali, že u žalovaného v 2. rade absentovala skutočná vôľa byt predať a že otec

žalovaného v 2. rade nepodpísal výdavkový doklad. Aj keby sťažovateľ preukázal platnosť plnej moci, nepreukázal, že ako splnomocnenec žalovaného v 2. rade mu tieto peniaze aj vydal.

15. Vzhľadom na uvedené závery dovolací súd konštatoval absenciu vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP.

16. K namietanému dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolací súd uviedol, že argumentácia sťažovateľa nesmeruje k formulácii konkrétnej právnej otázky, ktorá mala byť odvolacím súdom nesprávne posúdená, ale vyjadruje len nesúhlas s právnymi a so skutkovými zisteniami odvolacieho súdu, odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5MCdo 9/2008 nie je relevantný, keďže v tejto veci najvyšší súd riešil otázku pasívnej legitímácie advokáta v spore na vrátenie plnenia – priznanej náhrady trov konania účastníkovi v prípade, ak boli trovy konania zaplatené na účet advokáta a následne bolo rozhodnutie súdu o ich priznaní zrušené. Sťažovateľ teda namietaný odklon od ustálenej praxe dovolacieho súdu ani nepreukázal.

II.

Argumentácia sťažovateľa

17. Porušenie označených základných práv sťažovateľ dôvodí takto:

a) Napadnutý rozsudok okresného súdu porušuje princíp právnej istoty, nie je riadne odôvodnený, porušuje princíp rovnosti strán konania, je v rozpore so zásadou voľného hodnotenia dôkazov, okresný súd sa nevysporiadal s návrhom na vykonanie kontrolného znaleckého posudku ani riadne neodôvodnil, prečo neakceptoval výsledky a závery jediného znaleckého posudku, podľa ktorého bolo splnomocnenie na prevod sporných nehnuteľností podpísané žalovaným v 2. rade.

b) K napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľ uvádza, že sa v ňom opakujú pochybenia súdu prvej inštancie, nevykonanie dôkazov, ktoré boli stranami sporu a nielen sťažovateľom navrhované, má za následok vážne porušenie práva na spravodlivý súdny proces, záver o nevykonaní navrhovaných dôkazov nebol riadne zdôvodnený.

c) Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu dovolacieho súdu sťažovateľ poukazuje na možnosť kumulácie dovolacích dôvodov v zmysle nálezu ústavného súdu vo veci sp. zn. II. ÚS 89/2018. Existencia väd zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP bola daná porušením práva sťažovateľa na kontradiktórnosť konania a rovnosť zbraní, oba nižšie súdy dospeli k nesprávnym skutkovým zisteniam a riadne nezdôvodnili nevykonanie ďalšieho dokazovania, odvolací súd postupoval v rozpore so zásadou voľného hodnotenia dôkazov, napadnutým uznesením došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu z dôvodu nevykonania dôkazov, ako aj z dôvodu porušenia princípov právnej istoty, všetky napadnuté rozhodnutia sú podľa sťažovateľa vnútorne rozporné, zmätočné a nedostatočne odôvodnené. Dovolací dôvod uplatnený podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP bol podľa sťažovateľa riadne uplatnený, relevantným bol aj odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 5 M Cdo 9/2008.

18. Z dôvodu pocitu krivdy, poškodenia dobrého mena a dôveryhodnosti v odborných kruhoch, ako aj na verejnosti sťažovateľ uplatňuje finančné zadostučinenie vo výške 50 000 eur.

19. Sťažovateľ zároveň žiada o odklad vykonateľnosti napadnutých rozhodnutí z dôvodu, že na podklade týchto rozhodnutí prebieha exekučné konanie, odklad vykonateľnosti podľa

sťažovateľa nie je v rozpore s verejným záujmom, súdny exekútor zapísal obmedzujúcu poznámku na príslušnom liste vlastníctva, čím hrozí sťažovateľovi závažná ujma.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

20. Podstatou podanej ústavnej sťažnosti je sťažovateľom tvrdené porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 37 ods. 3 listiny, základného práva na verejné prerokovanie veci v jeho prítomnosti a vyjadrenie sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy a čl. 37 ods. 2 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými rozhodnutiami okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu, ktoré sú ako celok nespravodlivé, nepreskúmateľné, arbitrárne, porušujú právnu istotu sťažovateľa, a to najmä v dôsledku interpretácie vykonaných dôkazov a absencie riadneho zdôvodnenia odmietnutia ďalších návrhov na vykonanie dôkazov.

III.1. K porušeniu označených základných práv sťažovateľa rozsudkami okresného súdu a krajského súdu:

21. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ proti napadnutému rozsudku okresného súdu podal odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd, a proti rozsudku krajského súdu podal dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd, sťažovateľ navyše ani netvrdí, že by nejakú námietku uplatnenú v ústavnej sťažnosti nemohol uplatniť už v podanom odvolaní, resp. dovolaní.

22. Ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity, ktorý vo vzťahu k preskúmanému rozsudku okresného súdu a krajského súdu opodstatňuje uprednostnenie právomoci odvolacieho súdu, resp. dovolacieho súdu (čl. 127 ods. 1 ústavy). Uvedená skutočnosť vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum namietaných porušení rozsudkami okresného súdu a krajského súdu, preto ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v tejto časti ústavnú sťažnosť odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K porušeniu označených základných práv sťažovateľa uznesením najvyššieho súdu:

23. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že nie je zásadne oprávnený abstraktne preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu, ako aj akékoľvek jeho procesné pochybenia môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu výlučne vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie konkrétneho základného práva alebo slobody vyplývajúcich z ústavy, resp. práva garantovaného prostredníctvom

medzinárodnej zmluvy o ľudských právach, ktorou je Slovenská republika viazaná (I. ÚS 13/00, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04, III. ÚS 581/2015, IV. ÚS 648/2022).

24. Sťažovateľ primárne rozporuje spôsob hodnotenia vykonaných dôkazov, namieta porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov, ako aj odmietnutie vykonania ďalších dôkazov na účely odstránenia pochybností v skutkovom stave bez relevantného odôvodnenia, porušenie princípu kontradiktórnosti konania a princípu rovnosti zbraní, porušenie základného práva na právnu pomoc, závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu sú v tomto ohľade nedostatočne odôvodnené, arbitrárne a nepreskúmateľné.

25. Vo vzťahu k hodnoteniu dôkazov je potrebné uviesť, že súdy sa pri hodnotení dôkazov riadia zásadou voľného hodnotenia dôkazov (čl. 15 a § 191 CSP). Táto zásada znamená, že záver, ktorý si sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Tento jeho postup však musí byť v istom zmysle objektivizovaný konceptom takého hodnotenia dôkazov, ktoré obstoí z hľadiska jeho prípadného rozporu so zákazom arbitrárnej jurisdikčnej ľubovôle (pozri BAJÁNKOVÁ, J., ŠTEVČEK, M. In: ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. 2. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2022, s. 785.). Rozhodnutie tak musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu a musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania. Pokiaľ bude záver, ktorý súd na základe vykonaného dôkazu prijme, v príkrom rozpore s možným a logicky prípustným záverom vykonaného dokazovania, ide o arbitrárne hodnotenie dôkazov.

26. Aj podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu arbitrárnosť môže spočívať v takom hodnotení dôkazov, ktoré je vykonané bez akéhokoľvek akceptovateľného racionálneho základu tak, že z nich pri žiadnej možnej interpretácii nevyplývajú prijaté skutkové závery (I. ÚS 51/2020). Za arbitrárne sa považuje tiež také rozhodnutie, ktorého odôvodnenie je extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06, I. ÚS 200/2012). Arbitrárne rozhodnutie predstavuje zásah do práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces, a preto je logická, funkčná a teleologická konzistentnosť hodnotenia dôkazov preskúmateľná aj v dovolacom konaní v rámci § 420 písm. f) CSP.

27. Najvyšší súd v napadnutom uznesení nerezignoval na svoju úlohu dovolacieho súdu a sťažovateľovi v rámci namietaných vád v dokazovaní zreteľne vysvetlil, z akých skutkových zistení vychádzali nižšie súdy, poukázal na spôsob ich interpretácie, a to vo vzájomnej súvislosti, a nie jednotlivo. V tomto ohľade ústavný súd identifikoval, že sťažovateľ vykonané dôkazy interpretuje odlišným spôsobom, jeho vlastné hodnotenie vytrháva jednotlivé dôkazy z kontextu ďalších zistených dôkazov, čím sa jeho interpretácia síce približuje k ním sledovanému záveru, avšak tento záver nie je logický a javí sa menej pravdepodobný, pričom v civilnom konaní v zásade platí, že súd hodnotí mieru pravdepodobnosti, ako určitý skutkový dej mohol prebehnúť, teda ak strany sporu odlišne interpretujú určitú udalosť, je potrebné zhodnotiť, ktorá interpretácia sa javí pravdepodobnejšia. Vzhľadom na uvedené je nutné vyhodnocovať vykonané dôkazy vo vzájomnej súvislosti jeden popri druhom v záujme zistenia, ako určitý skutkový dej mohol prebehnúť s ohľadom na racionálny a logický sled vecí.

28. Rozhodnutie súdu o tom, že nie je nutné vykonať ďalšie dokazovanie, je v zásade na jeho voľnej úvahe a svoj záver je povinný zdôvodniť. Najvyšší súd vyhodnotil, že odvolací súd tak postupoval a jeho úvahu podporil tak, že ak na základe týchto vykonaných dôkazov dospel odvolací súd k záveru o absencii podpisu žalovaného v 2. rade a zároveň aj podpisu otca žalovaného v 2. rade, potom dal dostatočnú odpoveď na to, prečo neprihliadol na iné sťažovateľom produkované dôkazy z hľadiska dokazovania buď nepodstatné, alebo nespôsobilé privodiť priaznivejšie rozhodnutie v prospech sťažovateľa. Odvolací súd sa zreteľne zaoberal otázkou platnosti plnomocenstva a dospel k záveru, že nie je platné, v dôsledku čoho nebola platná ani kúpna zmluva a sťažovateľ bol povinný vydať všetko, čo podľa nej plnil žalobca. Nižšie súdy založili svoje rozhodnutie aj na závere, že sťažovateľ nepreukázal tvrdenie o vyplatení sumy otcovi žalovaného v 2. rade a zároveň nebolo sporné, že peniaze od žalobcu prevzal. Aj keby teda preukázal platnosť plnomocenstva, nepreukázal, že ako splnomocnenec žalovaného v 2. rade mu tieto peniaze aj vydal (porov. ods. 27 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu), čo je z pohľadu ústavného súdu odpoveďou na argument sťažovateľa, prečo ďalšie dôkazy nie sú spôsobilé zmeniť už zistený skutkový stav.

29. Proces vykonávania dôkazov musí zodpovedať garanciam základného práva na rovnosť strán konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 37 ods. 3 listiny a základného práva na verejné prerokovanie vecí v prítomnosti sťažovateľa a vyjadrenie sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, sťažovateľ v tejto časti namieta porušenie princípu kontradiktórnosti konania, princípu rovnosti strán konania, ako aj porušenie základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy a čl. 37 ods. 2 listiny. V tomto kontexte dovolací súd poukázal na skutočnosť, že na pojednávaní pred okresným súdom, na ktorom bola vypočutá znalkyňa a okresný súd ukončil fázu dokazovania, sa sťažovateľ nezúčastnil z dôvodu svojej práceneschopnosti, pričom žiadal o jeho odročenie, keďže ním novozvolený právny zástupca nemal dostatok času na prípravu pojednávania. Z hľadiska dĺžky súdneho konania a vykonaných procesných úkonov (konanie začalo v roku 2012, po zrušení v poradí prvého rozsudku okresného a krajského súdu najvyšším súdom z dôvodu porušenia procesných ustanovení bola vec vrátená okresnému súdu, ktorý vo veci vykonal 5 pojednávanií, čo vyplýva z rozsudku okresného súdu) sa nejaví, že by sťažovateľovi bolo znemožnené predkladať dôkazy, vyjadriť sa vykonaným dôkazom, resp. že nebol o termínoch nariadených pojednávanií včas informovaný, jeho neúčast' na poslednom pojednávaní bola zapríčinená jednak jeho práceneschopnosťou, tento dôvod ale sám oznámil súdu až 5 dní po vykonanom pojednávaní, a ako dovolací súd konštatoval, objektívne mal časový priestor na to, aby si zvolil nového právneho zástupcu včas.

30. Na základe uvedeného sa ústavný súd plne stotožňuje s argumentáciou najvyššieho súdu, ktorý interpretoval a zopakoval, na čom založili okresný súd a krajský súd svoje skutkové a následne aj právne závery (porov. ods. 13 a 14 tohto uznesenia). Najvyšší súd sa vysporiadal aj s tvrdým porušením procesných oprávnení sťažovateľa spočívajúcim vo vykonaní pojednávania bez jeho prítomnosti, ako aj s dôvodom, pre ktorý nižšie súdy odmietli ďalšie návrhy na vykonanie dokazovania. Záver najvyššieho súdu, že rozsudok odvolacieho súdu netrpí vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, je v kontexte dovolacích námietok sťažovateľa riadne zdôvodnený, preskúmateľný, nie je arbitrárny, a teda je aj ústavne udržateľný a súladný s garanciami základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V tomto ohľade ústavný súd neidentifikoval ani namietané porušenie základného práva podľa čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy a čl. 37

ods. 2 a 3 listiny, prípadne čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny v dôsledku napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

31. Z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia dovolací súd interpretoval podané dovolanie v tejto časti ako nesprávne naformulované, keďže nebolo z neho možné vyvodit', akú právnu otázku podľa sťažovateľa odvolací súd nesprávne vyriešil. Uvedený záver sťažovateľ spochybňuje a namieta, že jeho argumentácia bola spôsobilá založiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Sťažovateľ spochybnil svoju pasívnu vecnú legitímáciu s poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 5 M Cdo 9/2008. V označenom rozhodnutí, ako správne konštatoval aj dovolací súd, bolo predmetom konania vrátenie sumy náhrady trov konania, ktorá bola poukázaná na účet právneho zástupcu, pasívne vecne legitimovaným preto nebol právny zástupca, ale účastník konania, ktorému bola náhrada trov priznaná. Poukázanie tejto náhrady na účet právneho zástupcu je len určením platobného miesta. Tento prípad skutočne nie je aplikovateľný na prejednávajúcu vec, keďže ide o celkom odlišné skutkové okolnosti. V sťažovateľovom prípade absentovala platnosť právneho zastúpenia, ako aj platnosť samotnej kúpnej zmluvy, čo bolo vyvedené z neplatnej plnej moci, ako aj z nedostatku vôle žalovaného v 2. rade previesť vlastnícke právo k bytu, a preto ak sťažovateľ podpísal kúpnu zmluvu, hoci v mene žalovaného v 2. rade, a prevzal kúpnu cenu od predávajúceho, v tomto spore mu svedčila pasívna vecná legitímácia, pretože nebolo preukázané, že mal splnomocnenie konať za žalovaného v 2. rade v tomto rozsahu, nebola preukázaná ani samotná vôľa žalovaného v 2. rade dotknutý byt scudziť, navyše bolo preukázané, že sťažovateľ kúpnu cenu prevzal, ale neodovzdal otcovi žalovaného v 2. rade. Sťažovateľ sa podľa názoru ústavného súdu nestotožňuje s týmto záverom nie z dôvodu jeho nesprávneho právneho posúdenia, ale z dôvodu, že neakceptuje výsledky dokazovania, ktoré konajúce súdy v konaní prezentovali, pretože spochybňuje zistenú neplatnosť plnej moci, ako aj neplatnosť kúpnej zmluvy, čo sú závery súvisiace so zisteným skutkovým stavom. V tomto ohľade preto záver dovolacieho súdu o nepreukázaní dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP hodnotí ústavný súd ako ústavne udržateľný.

32. Vzhľadom na uvedené preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia sťažovateľom označených základných práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

33. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o ďalších jeho návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nemohol vyhovieť ani návrhu sťažovateľa na odklad vykonateľnosti napadnutých rozhodnutí, keďže zo systematického výkladu právnej úpravy tohto inštitútu vyplýva (§ 131 ods. 1 zákona o ústavnom súde, pozn.), že pozitívne rozhodnutie o takomto návrhu prichádza do úvahy vtedy, ak ústavný súd prijme ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie (IV. ÚS 654/2021).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu